

SLOVENE C

Velja po pošti:

Za celo leto naprej . K 25.—
za pol leta 13.—
za četrt 8-50
za en mesec 2-20
za Nemčijo celoletno . 29.—
za ostalo inozemstvo . 35.—

V upravnishvu:

Za celo leto naprej . K 22-40
za pol leta 11-20
za četrt 5-80
za en mesec 1-90
za pošiljanje na dom 20 v. na
mesec. — Posamezne štev. 10 v.

Inserati:

Enostolpna pettivrsta (72 mm):
za enkrat po 15 v
za dvakrat 13 v
za trikrat 10 v
za več ko trikrat . . . 9 v

V reklamnih noticah stane
enostolpna garmondvrsta
30 vinarjev. Pri večkratnem
objavljenju primeren popust.

Izhaja:

vsak dan, izvenem nedelje in
praznike, ob 5. uri popoldne.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Rokopisi se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne
sprejemajo. — Uredniškega telefona št. 74.

Političen list za slovenski narod.

Upravištvu je v Kopitarjevi ulici št. 6.
Sprejema naročnine, inserate in reklamacije.
Upravišškega telefona št. 188.

Današnja številka obsega 4 strani.

500.000.

Kakšen vrišč je bil po liberalnem časopisu, ko se je zvedelo, da je rajni Kotnik na Vrhniki zapustil Družbi sv. Cirila in Metoda pol milijona kron! Delale so se pesmi in napadali so »klerikalce«, kakor je to že častita navada.

Mi smo že takrat rekli, da je treba z veseljem pozdraviti, če dobe slovenske narodne šole na meji celega pol milijona po zgledu nemške poštvovalnosti, ki je za »Schulverein« nabrala v kratki dobi 2.000.000 K in nabira še dalje. Toda že takrat smo tudi to rekli, da s tem Kotnikovim pol milijonom ni vse v redu in da se zelo bojimo, da bo družba komaj polovico od tega dobila, če ne bodo Kotnikovi sorodniki, med katere spada v prvi vrsti navdušeni pristaš liberalne stranke, njen deželni poslanec in predsednik trgovske zbornice, g. Lenarčič, še to polovico reklamirali za-se, tako da bi družba ne dobila niti počenega groša.

Naše domneve so se uresničile!

Par ur pred smrtjo je Kotnik, kakor smo že pisali, prodal Lenarčiču vsa svoja posestva v vrhniškem sodnem okraju za 400.000 K in graščino na Krškem za 200.000 K, katero graščino je Lenarčič nedavno prodal za 800.500 kron. Po podpisu te kupne pogodbe je Kotnik napravil še oporoko, v kateri je imenoval glede na ostalo premoženje, torej tisto, ki ni bilo v omenjeni kupni pogodbi z Lenarčičem zapopadeno, za glavnega dediča Družbo sv. Cirila in Metoda v Ljubljani. Premoženje, čez katero je bil Kotnik opravičen po podpisu kupne pogodbe se razpolagati, je torej obstajalo iz navedene kupnine 400.000 + 200.000, torej 600.000 kron, nadalje iz hranilnih knjižic, terjatev, vrednostnih papirjev, deležev Kmečke posojilnice na Vrhniki itd., ki znaša skupno, kakor ve Kmečka posojilnica, najmanj 200.000 K. Torej je vsa zapuščina visoka najmanj 600.000 + 200.000 = 800.000 K. Če odbijemo od tega volila štirim sestram, gospej Flisovi in trem mojim v skupnem znesku 203.500 K, ima družbi pripasti najmanj 800.000 — 203.500, to je 596.500 K. V resnici pa ji pripade najmanj še 200 tisoč kron več, ker nismo tu všteli velikih terjatev za opeko in parkete, zakaj obče znano je, da Kotnik ni nikoli nobenega odjemalca za prevzeto blago celih pet do deset let terjat. Družba bi imela de facto dobiti okroglo 800.000 K v kljub odbitku različnih volil pred smrtno uro.

Toda Kotnikovi sorodniki, zlasti g. Lenarčič in njegovi, stebri liberalne stranke, so popolnoma drugačnega mnenja. Oni si pač mislijo, da bo imel slovenski narod tedaj veliko, ako bodo imeli veliko njega posamezniki, in zato je zdaj ves sodni aparat zaradi Kotnikovega premoženja v funkciji! Dočim so Nemci 2 milijona igrave žrtvovali, se bo morala zdaj Družba sv. Cirila in Metoda s Kotnikovimi sorodniki, pristaši liberalne stranke, procesirati, da sploh kaj dobi!

Na Kotnika je zadnji čas posebno neka oseba vplivala, da je nekaj ur pred smrtjo prodal vsa svoja posestva Lenarčiču, kakor tudi, da je preklical vse svoje prejšnje oporoke in napravil drugo. V veliko začudenje se je pa kmalu po Kotnikovi smrti v nekem kotičku našla oporoka iz leta 1901, v kateri je imenoval za glavnega dediča Lenarčičev sin Milan, družbe sv. Cirila in Metoda se pa tu nič ne omenja. Zdaj pa, ko je g. Lenarčič mnenja, da slovensko narodno šolstvo ne potrebuje denarja, ampak da ga je veliko bolj on potreben, se je zgled njegov sin Milan pri vrhniški sodnji in se postavil za resničnega glavnega dediča. Zato Kotnikovo oporoko izpodbija Lenarčič s tem, da je bil Kotnik v smrti

nih bojih — dvanaest ur pred smrtjo — zmotene pameti. Družba je poslala na Vrhniko notarja Hudovernika s pooblastilom, da celo lepo reč na lep način uredi, da ne bode javnost imela preveč prilike razpravljati o liberalni narodni poštvovalnosti. Hudovernik je bil že dvakrat na Vrhniki in baje ni mogel rodbine Lenarčičeve prepričati, da je narod več kakor njega posamezniki.

Torej stvar je ta, da hočejo Lenarčičevi sploh vso oporoko izpodbiti, da bi oni dobili tistega pol milijona, ki ga je rajni namenil Družbi.

Če pa se jim to ne posreči, pa upajo Lenarčičevi naložiti Družbi toliko bremen in ji toliko odbiti, da bo Družba v najboljšem slučaju komaj polovico dobila.

Kako to?

1. Gosp. Lenarčič je podal pri sodnji na zapisnik, da je Kotnik zapustil samo kupnino v znesku 600.000 K, ker je Lenarčič mnenja, da so prišle s kupno pogodbo, s katero je prodal Kotnik tik pred smrtjo njemu vsa posestva, z vrsticami »z vso pritlikino in vsemi premakljivimi in nepremakljivimi rečmi« tudi v last vse terjatve, hranilne knjižice, gotovi denar, vrednostni papirji, deleži Kmečke posojilnice na Vrhniki itd. Juristi pa pravijo, da to ne bo šlo.

2. Rajni Kotnik je bil tudi vezan vsled oporoke svoje prednika F. Kotnika vsaki sestri izplačati za vsakega otroka, ki ga porodi, 2000 K. V slučaju pa, če bi kaka sestra ubožala, jo mora preživljati do smrti. Vsa ta bremena pripadejo zdaj Družbi sv. Cirila in Metoda kot glavnemu dediču. Gosp. Lenarčič jih ni hotel s kupno pogodbo prevzeti; vsled tega se je že oglašil gospod Majdič iz Kranja za dva otroka, torej za 4000 K, kar bode morala zdaj Družba plačati! (Za 4000 K se že lahko bogato dotira šola na meji!) To gotovo ni bila zadnja želja rodoljubnega Kotnika, da bi Družba morala vsa ta bremena prevzeti. Pa Družbi hočejo naprti tudi stroške za pogreb rajnika in potem dolgove, ki znašajo precej tisočakov za hraste, kar rajni ni še poravnal pred smrtjo.

Račun je torej ta-le:

Celotna kupnina 600.000 K
volila odbita 203.500 »

ostane 396.500 K
bremena odbita najmenj . 150.000 »

ostane 246.500 K

Družba utegne torej dobiti komaj 250.000 K namesto 800.000 K, ki ji faktično pripadajo, kakor smo po nepristranskem kalkulu izračunali, če sploh kaj dobi!

Lenarčičev sin Milan se resno poteguje zato, kakor smo že povedali, da sploh vso oporoko izpodbije, da bi družba sploh nič ne dobila. Notar Hudovernik mu je rekel, naj nastopi pravdo pot. Bomo videli, če bo Lenarčičev sin res to storil. Lenarčič je dobil Kotnikovega premoženja nad 2.000.000 K, Družba pa ne dobi niti solda, dasi je bila Kotnikova želja, da dobi najmanj pol milijona in bi v resnici morala še več dobiti, kakor smo dokazali!

Liberalni listi pa molče, niti besedice ne zinejo, oni, ki imajo sicer vedno polna usta, kako so njihovi pristaši narodno poštvovalni!

Za danes zadosti! Kdo pa bo zdaj na to naredil kakšno pesem?

Ustanovni zbor „Slovenske Straže“.

Na vprašanje gospoda Zupana pojasni poročevalec, da se je sklenila pogodba s Kolinsko tovarno glede na prodajo cikorijske v korist obmejnih Slo-

vencem, ker je tovarna slovansko podjetje, s slovenskimi delavci.

G. Vasle, gostilničar in posestnik v Mozirju pozdravlja ustanovitev »Slov. Straže«. Tudi mi v Savinjski dolini imamo nasprotnike, ki bi nas radi vtopili v žlici vode. Ponosni smemo biti na delo, ki se je danes pričelo. Pred večimi leti ste se morali boriti z liberalci samo na Kranjskem. Tudi pri nas imamo sedaj boje z njimi. A pri deželnih volitvah smo pokazali s skupnimi močmi v Savinjski dolini, da smo Slovenci in verni ljudje! Delujmo skupno za domovino, za vero, kajti, kjer je vera, tam je tudi narodnost! (Odobranje.)

Kaplan Gomilšek, (Štajersko), izraža željo, naj bi se pritegnilo k agitaciji za »Slovensko Stražo« posebno slovensko ženstvo. Delo »Slovenske Straže« bo dvojno: finančno in vzgojno. Na Štajerskem je že organizirana četa slovenskih deklet, ki komaj čaka, da začne delati. V zadnji seji odbora »Zveze slovenskih deklet«, se je sklenilo, da dekleta takoj začno vstanavljati podružnice kakor hitro se ustanovi »Slovenska Straža«. (Odobranje.)

Kaplan Škulj, (Loški potok), nasvetuje načrt, kako bi se moglo organizirati denarne prispevke v posameznih krajih. Za zgled navaja, kako so že organizovali tozadevno delo v Loškem potoku. Kmetijsko društvo, posojilnica, izobraževalno društvo, kakor tudi posamezniki so se že obvezali, da redno prispevajo denarno »Slovenski Straži«. Skala ne temelji na odboru, ampak na delavcih našega naroda. (Odobranje.)

Tovarnar Karel Pollak omenja, naj se ne upošteva pri organizatornem delu slovenskega ljudstva toliko števila, kot značaje. Ako se to zgodi, potem je gotovo, da bo delo »Slovenske Straže« uspešno.

Prva zahteva je: Vun s hinavci in dobičkarji stranke! (Viharno, burno odobranje.) Govor gospoda Pollaka je bil sprejet z največjim navdušenjem in odobravanjem, ker je povedal, kar je vsem na srcu, ki so naši.

Jurist I. Ogrizek, pozdravlja zborovanje v imenu akademične mladine. Izvaja sledeče:

Pozdravim »Stražo« v imenu akademične mladine, organizirane v »Slo. dijaški zvezi«, »Zarji« in »Danici«. Veselimo se današnjega dogodka, ker smo mi prvi okusili bridko ironijo liberalno - radikalne narodnosti, ko so nas vrgli iz Ciril - Metodove podružnice v Gradcu. Ze tedaj smo dobili prepričanje, da bi morali mi zatajiti svoja načela, ako bi hoteli še nadalje delati štafazo liberalcem. In v resnici, v Bohinjski Bistrici so postavili naprednjaki naše katoliške rodoljube pred alternativo: ali podpirati indirektno liberalno - radikalne protikatoliške tendence ali postaviti se na lastne noge. Z veseljem danes lahko rečemo, da smo se odločili za drugo vprašanje in stopili na lastne noge ustanavljajoč »Slovensko Stražo«. Kajti naše prepričanje je in ostane, da liberalno - radikalna absolutna narodnost, ki je že tolikokrat varala in goljufala nas in slovensko ljudstvo, ne sme tudi v bodoče varati in goljufati nas in slovensko ljudstvo. Zato z veseljem pozdravljamo korak naših somišljenikov, ki so se držali in se drže narodnega pregovora: »Bolje drži ga, ko lovi ga«. (Zivahno odobranje.)

Ko pa je nastopil župan naše najsevernejše slovenske postojanke, g. Thaler, je nastalo med zborovalci navdušenje in odobravanje, ki ga ni hotelo biti konec. Govoril je približno sledeče: »Ni je menda občine, o kateri bi se v zadnjem času toliko pisalo, kot o Št. Ilju. »Slovensko Stražo« danes ustanavljamo, a slovenska straža je in bo ostal Št. Ilj. Najprisrčneje pozdrave od skrajne severne meje slovenskega ozemlja. Marsikaj se v časnikih piše dostikrat, kar ni res, a kar se je o Št. Ilju pisalo je bilo vse res, in še hujše

je v Št. Ilju, kakor se domneva. »Sudmarka«, proti kateri smo kot protiutež ustanovili »Slovensko Stražo«, je vrgla stotisoče in stotisoče denarja v Št. Ilj, da odrta ta kos slovenske zemlje od slovenskega ozemlja. Zadnja volitev župana se je vršila na življenje in smrt. Saj je v občinskem odboru velik protestant in losvonromovec Frajs. Prišli smo na površje in če nam Bog da zdravje, bomo tudi čez tri leta zmagali proti Sudmarki. (Burno odobranje.) Sudmarka ne podpira samo domačih Nemcev in nemčurjev, ampak naseljuje tudi virtemberške kmete. 15 do 20 rodbin je naseljenih v šentiljski občini, ki imajo celo kopo otrok od 6 do 10. Na ta način upajo, da bodo čez leta popolnoma ponemčili Št. Ilj. Nemško šolo v Št. Ilju obiskuje do 30 otrok, ki jih hodi vsako sredo poučevati protestantovski pastor Albani verouk. »Slovenska Straža«, dete, ki ga danes krstimo, pa naj raste, da postane močan fant, da vržemo še enkrat in še z večjo silo Sudmarko. (Zivahno dolgotrajno pritrjevanje.)

Nato je govoril dr. Breclj iz Gorice: Izvajal je približno sledeče: Ko se med Slovenci govori o obrambnem delu, se nam obračajo oči vedno proti severu, nikdar pa se še ni govorilo o gorških obmejnih Slovencih. Resnično ni bilo treba. Do zadnjega časa smo to delo sami opravili. Ločnik je bil res ločnik med Furlani in Slovenci. Toda iskati nam je narodnega sovražnika med našimi liberalci, ki so ljudstvo na meji okužili versko in pravno, tako da propada gospodarsko. »Slovenska Straža« naj postavi narodno stražo tudi tam doli ob meji. Vzbudi naj se narodna zavest potom izobraževalnega dela, gospodarske in politične organizacije in kar je najvažnejše, potom dela v cerkvi. Ne pozabite Goriske, ki je ravnotako narodno ogrožena kakor Koroška. Iz solnčne Goriske iskren pozdrav.

Deželni odbornik profesor Jarc pozdravi zborovalce v imenu večine deželnega odbora. Zagotavlja »Slovenski Straži« materijelno in moralno pomoč od centralnega avtonomnega zastopstva. Na današnjem zborovanju je okoli 30 kranjskih županov. Vzamejo naj si za vzgled župana Št. Ilja. Naj zaneso istega duha v svoje občine ter naj se spominjajo »Slovenske Straže« v letnih občinskih računskih zaključkih.

Kaplan Čok iz Sv. Ivana pri Trstu je izvajal: V Trstu se Slovenci samo za eno slovensko ljudsko šolo bore blizu 30 let. Ne glede na to, da nismo somišljeniki nam nasprotnih slovenskih krogov v Trstu, naj bi se storili skupni koraki za slovensko ljudsko šolo. Najhujši nasprotnik pa je našemu ljudstvu nemoralnost. Delavcev na tem polju manjka. Duhovnega naraščaja nimamo, sedanja duhovščina pa je preobložena s posli. Trst vleče kot trgovsko in obmorsko mesto iz vseh pokrajin k sebi ljudi. Koliko dobrih ljudi pride n. pr. iz Kranjske v Trst. A zgodi se, da pridejo starši v Trst, čez par tednov pa jih že zmerjajo otroci s »scia vi«. Ljudje, ki pridejo v Trst za kruhom, pristopajo k soc. demokratom, ki so nam ravno tako škodljivi kot Italijani ali iredentovci. V Trstu naj bi »Slovenska Straža« storila vsaj toliko, da bi se ljudstvo, ki prihaja v Trst, ohranilo narodno in versko. (Odobranje.)

Blagajniško poročilo.

Nato je poročal blagajnik »Gospodarske zveze«, gospod Anton Volta, o gmošnem delu narodno - obrambnega odseka S. K. S. Z., čegar delo bo sedaj prevzela »Slovenska Straža«. Iz tega poročila posnemamo, da se je nabralo za obmejne Slovence 17.074 K 53 v, čisti dohodek od vžigalic je znašal 2018 K 89 v, skupno torej 19.093 KP 42 v. Stroškov je bilo 14.113 K 70 v, ostalo je 4979 K 72 v. Izmed izdatkov navajamo samo glavne točke, vse podrobni račun objavi prihodnja številka »Narodnoobrambne Vest«. V Št. Ilj se je poslalo 4000

kron, za ljudsko solo v Rožu 3000 K, društvu »Kres« v Gradcu 500 K, goriški S. K. S. Z. za knjige 500 K, šolskim sestram v Trstu 1000 K, na Koroško za knjige 559 K 91 v, za božičnico koroškimi otrokom 1142 K 28 v, za otroški vrtec v Velenju 700 K. Iz poročila je razvidno, da se je denar porabil v namene, za katere je bil določen ter da so bile klevete naših nasprotnikov proti našemu narodno - obrambnemu skladu brez podlage. Da, celo liberalni trgovci so bili, ki so hoteli oškodovati narodno - obrambni sklad in naše obmejne Slovence. Moralo se je proti tem liberalnim trgovcem nastopiti sodnijskim potom, da se je moglo končno dobiti od njih izkupilo za prodane vžigalice v korist obmejnemu Slovencem. (Odobranje.)

Urednik »Mira«, Smodej iz Celovca, se oglasi k debati, živahno pozdravljen. Iz njegovega krasnega govora posnemamo:

V prvi vrsti sporočam pozdrav ljubezni do bratov iz drugih dežel, ki križajo meče z narodnimi nasprotniki, kakor mi na Koroškem. V drugi vrsti pozdravljam ostale slovenske brate, ki nas hočejo podpirati v našem boju. Danes nismo prišli samo z idealizmom semkaj, kakor ob ustanovitvi Vseslovenske Ljudske Stranke. Prišli smo z velikim, dobrim delom narodne sebičnosti. Pričakujemo namreč, prav odkrito povedano, od »Slovenske Straže«, vse podpore koroškimi Slovencem, ker smo prepričani, da stoji nova organizacija na zdravem temelju. Priporočali bi samo tistim, ki rabijo fraze kot »trapastrariji«, naj bi prišli semkaj, da bi videli tukaj trapaste farje, ki pa držijo našo narodno mejo. Od »Slovenske Straže« pričakujemo veliko pomoči in rešitev koroške Slovence. Mogoče v prvem začetku ne bo vsakogar zadovoljila, kolikor je pričakoval. Vsako delo pač raste z malega v veliko. Zaradi tega bo dolžnost »Slovenske Straže«, da vzbudi narodno idejo do zadnjega moža v Vseslovenski Ljudski Stranki. Do zadnjega časa se je tudi malo zanimalo za slovensko narodno gibanje, ker javnost ni poznala naših bojev. Čast pa časnikarstvu, v prvi vrsti dnevniku »Slovenec«, ki je mnogo povzročil, da se je ustanovila danes ta organizacija. Ako pa hočete natanko poznati naše boje, je treba, da se središče bolj zavzame za naše časnike. Ko sem včeraj odhajal v Ljubljano, mi je naročal dr. Brejc, naš koroški prvoborilec, (živio-klici), naj sporočim, da potrebujemo Korošci gmotne ne moralne podpore. Prvo narodno delo storite, ako se naročite na »Mira«, list, ki brani ljudstvo in mu daje navodila. Povsod, kjer vstrajno delamo, se nam postavi nasproti tuji kapital. Tu je treba tudi odporne sile. Ako nam je zagotovljena gmotna pomoč, potem se bomo tudi proti temu uspešno borili. (Burno odobranje.)

Dekan Koblar iz Kranja je izrazil željo, da bi naši časniki prinašali samo inserate slovanskih tvrdk, ker potem bo mogoče izvajati naši javnosti geslo »Svoji k svojim«.

Član izobraževalnega društva iz Železne kaplje, opisuje žalostne razmere v Železni kaplji, kjer ni nobene slovenske trgovine, gostilne ali kakega drugega podjetja. Prosi, naj bi se oziralo v narodno - obrambnem delu na ta kraj.

Kaplan Škulj opozarja na kranjske obmejne Slovence, na Drago v kočevskem okraju, na katero se naj ne pozabi.

Ko se nihče ni več oglašil k besedi, se je blagajniško poročilo soglasno odobrilo.

Zupan Mejač iz Komende je predlagal odbor, ki je bil soglasno z velikim navdušenjem izvoljen, in katerega smo objavili že v sredo.

Zaključek.

H koncu zaključuje poslanec Grafenauer krasno uspelo zborovanje s pesnikovimi besedami: Raztresene sem ude zbral! Mati Slovenija je začela zbirati raztresene ude. Po različnih kronovinah smo živeli vsak zase, skupnega dela ni bilo. Naš narod je bil prej zaničevan in neupošteván od vseh, ker se sam ni upošteval. Ko pa zbiramo sedaj moči, se tresejo nasprotniki. Imena mož, ki so izvoljeni v vodstvo naše nove organizacije, nam zagotavljajo, da bo »Slovenska Straža« vršila v polni meri svojo nalogo. Hudi boji so povsod, mislim pa, da so najhujši na Koroškem. Želim pa in prosim s tega predsedniškega mesta, da obračamo oči na vse obmejne Slovence. Naša prva dolžnost je, da vcepimo mladini v srce narodno zavest. (Burno pritrdjevanje.) Imamo veliko dela. Ne moremo pa se povzpeti do one narodne kulture in zavesti, ako ne dobivamo pomoči iz srca središč. Treba nam je šol. Šole ni-

so vse, a so začetek vsemu. Ne govorimo pa samo v besedah, temveč v dejanjih. Ne pozabimo na veliki vpliv ženstva pri vzgoji mladine. Velike važnosti je ta vpliv. Naše delo bomo vršili po starem geslu: Vse za vero, dom, cesarja. Ob tej priliki se moram spomniti sivega našega cesarja, ki je eden najboljših vladarjev v Evropi. (Burno pritrdjevanje. — Udeležniki vstanejo in stoje poslušajo.) Pravice, ki jih uživamo in ki nam jih kratijo drugi, nam je dal naš vladar, stari naš cesar Franc Jožef I. Pozivljam vas, da zakličemo našemu cesarju trikrat »Slava!«

S slava-klici cesarju se je zaključilo za slovensko javnost in slovensko narodno bodočnost prevažno zborovanje.

Na zborovanje je došlo mnogo brzojavnih pozdravov, pa tudi mnogo darov. **Somišljeniki, somišljenice po celi Sloveniji! Pozdravite ustanovitelje »Slovenske Straže« z mnogobrojnimi darovi, da samo z darovi napolnite prihodnji teden strani »Narodnoobrambne Vestnika«! Darujte, nabirajte, pristopajte kot člani »Slovenski Straži«!**

Koncert „Ljubljane“.

Trdno prepričan, da se nam resnih, skrbno pripravljenih in po resničnem kulturnem napredku stremečih koncertov ni bati, — naj jih priredi Peter ali Pavel, — pač pa da so vse take in enake produkcije vsega uživanja vredne, da so velikega pomena za vsakteri narod, ker ga intelektualno pospešujejo, moralno plemenitijo in vsestransko dvigajo, pozdravljam z odkritosrčnim veseljem prvi koncertni nastop »Ljubljane«.

Slovensko glasbeno društvo »Ljubljana« je srečno izvedlo svoj prvi redni koncert.

Zbor »Ljubljane«, ki šteje okrog 120 večinoma mladih pevskih grl, se je kljub svojemu kratkemu obstoju izkazal primeroma dobro izšolan in rutiniran. Poje lepo, točno, sigurno, tudi vzneseno; a nedostaje mu seveda še tega in onega. Zboru se pozna, da tvorijo njegov precejšnji kontingent pevci in pevke, ki so še večinoma novinci glede umetnega petja, ki jih bo treba torej še precej piliti in brusiti. Tudi je silno težko, — to bo pritrdil vsak pevovalja, — v tako velik zbor uvesti enotnost v deklamiranju, dinamičnem niansiranju in predvsem v izrazitem, pravilno občutenim predavanju. Ni se torej nikakor čuditi, če pravim, da bo treba »Ljubljani« v tem oziru še mnogo popraviti in izpopolniti. »Ljubljana« pa bo to remeduro sigurno prejalislej izvršila, samo da ostane vedno v tako spretnih in energičnih rokah, kakor sedaj. Gospod Anton Svetek, zborovodja »Ljubljane«, je brezdvomno z ozirom na kratko dobo, odkar obstoja prenovljena in povečana »Ljubljana«, dosegel prav lepe uspehe že pri prvem koncertu in mu spričo tega dejstva le častitamo.

Izvajale so se izključno le slovanske skladbe, mešani in moški zbori ter samospjevi. Mešani zbori: Dvořakov »Padle so pesmi v dušo mi«, bajno lep in zlasti v modulacijskem oziru bogato opremljen zbor; Prochazkov zbor »Ljubezni«, originalen po svojih motivih in drzen v svojih postopih, za izvajanje precej težak; in Foersterjev zbor »Ljubica«, ena izmed najlepših skladateljevih in vseh slovenskih zborovih skladab sploh. Moški zbori: Kličkov »Já v snách tě viděl...«, jako krasna in blagozvočna skladba, in Gerbičev »Rožmarin«, zložen v narodnem tonu, a vendar dovolj umeten, vseskozi diha joč nežnost in prisrčnost. Dalje so bile na vspeh »Slovenske narodne pesmi«: od Bajuka harmonizirana »Je pa davi slan'ca pala« in od Hubada prirejena »Ko b' sodov ne b'lo«, oba za moški zbor; za mešani zbor pa od Hubada najvzorneje harmonizirane: »Luna sije«, »Ljub'ca, povej, povej«, »Bratci veseli vsi!« in »Škrjanček poje, žvr-goli«. —

Izvajanje vseh naštetih umetnih zborov in narodnih pesmi je bilo, kakor že rečeno, splošno precej dobro, deloma prav izvrstno, ponekod malo pomanjkljivo (zlasti konec v »Ljubezni«, kjer so soprani nekoliko odpovedali, in pa šepetanje deklet v »Ljubici«, ki je bilo preglasno). Najživahnejše in najsigurneje so se pele narodne pesmi.

Solisti so nastopili trije. Gospica Gerbičeva, profesorica in operna pevka (sopran), je zapela težko arijo iz Smetanove »Libuše« in troje Chopinovih pesmi. Razpolaga z obsežnim, jako krepkim, a žal, vendar ne vseskozi prijetnim organom. Zlasti mi ni ugajal njen nastavek glasu v visokih legah, ki je bil semtertje precej distonujoč in je glas šele koncem naraščanja dosegel pravo višino. Pač na je zelo fin njen

falzet in odločno izborna njeno predavanje.

Gospica Peršlova, operna pevka (alt) je s Sattnerjevim »Zaostali ptič« in z Michlovim samospevom »Človeka nikar« dosegla popolen uspeh. Njen glas je lepo doneč, v nižini se glasi uprav moško-sonorno. Njo smemo prištevati našim najboljšim solistinjam.

Gospod Bajde (tenor) je pel Dvořakovo »O naši lasce« in Prochazkovo »Tak si lepa«. On ima zelo mehak in voljan glas in poje gorkim občutkom. — Na klavirju je spremljal vse tri soliste g. Svetek, ki je svojo nalogo dobro izvršil, včasih pa bil vendar malo nenatančen. Vsi trije solisti so bili živahno aklamirani in sta dobili gospici v dar lepih šopkov, g. Bajde pa lavorjev venec.

K sklepu si usojam izreči željo, naj bi se pri bodočih koncertih ne gojila v pretežni večini sama erotika, ker imamo, hvala Bogu, tudi še nekaj drugačne glasbene literature na razpolago. — Koncert naj se drugič prične točneje. — In slednjič se mi ne zdi popolnoma umestno intoniranje zborov na klavirju; slednje pa veljaj tako »Ljubljani«, kakor »Glasbeni Matici«.

Stanko Premrl.

× × ×

Odličen slovenski skladatelj, ki je posetil koncert »Ljubljane« in nam je znan izza časa, ko je služboval tukaj, nam je dal sledeče beležke o zboru na razpolago:

Dirigentstvo vzorno, sigurno, elegantno, brez afektacije, vendar povsem izrazito, med Slovenci redek tak dirigent.

Nastop vrejen, imponira po strogi disciplini, vstop po kratki intonaciji siguren in čist. Pevovalja brez taktirke in brez partiture.

Soprani čisti, krepki, ponekod prelasni. alta je premalo čuti, ker je premaloštevilen napram drugim glasom, sploh ženski glasovi bolj sveži, pa manj zglajeni kot moški. Tenor poln, vendar nekoliko meglen, basi dobri jasni, v nižini za forte manj izdatni. Moški zbor izboren, ima k večjemu tekmeča v Glasbeni Matici, točen v odnehljajih, točen v skupnem dinamičnem postopanju. Izvajanje vobče izborno, istotako interpretacija, zbori deloma, posebno narodne pesmi, naravnost prekrasno peti. Celoten utis odličen, obenem vesel pojav v napredku sl. glasbe. »Ljubljani« se mora priznati prostor med resnimi koncertnimi društvi, ona je avancirala za 100 odstotkov in daleč nadkrilila pričakovanje največjega optimista in to po tako kratkem vežbanju.

× × ×

»Slovenski Narod« piše: »Na sporedu so bile raznovrstne, med njimi tudi prav lepe skladbe, toda kaj pomaga, ko je bila izvedba teh točk pod vsako kritiko. »Ljubljani« pač nedostaja izvežbanega in sposobnega pevskega materiala, pred vsem pa doveznosti in navdušenja za stvar.«

× × ×

O koncertu »Ljubljane« piše »Lai-bacher Zeitung«: Slovensko glasbeno društvo »Ljubljana« je sinoči v veliki dvorani »Uniona« priredilo svoj prvi seriozni koncert z bogatim sporedom, sestavljenim iz moških in mešanih zborov ter solo-točkami. Zborovodja gospod Anton Svetek je stopil na plan s četo okroglo 120 pevk in pevcev, ki so s svojim prednašanjem dokazali resno, čvrsto stremeljenje. Današnja »Ljubljana« ni več nekdanja »Ljubljana«; iz priprostega pevskega društva se je razvila v koncertno društvo. Ta razvoj se po zaslugi smotrenega vodstva ni vršil v skokih, marveč polagoma, korak za korakom ter privel društvo končno v ono vrsto glasbo in petje ljubečih združb, ki so poklicane v glasbenem življenju našega mesta igrati svojo vlogo. Zlasti moški zbor predstavlja pevsko telo homogenega sestava in šolo zmogčen glasovni material, medtem ko ženski zbor za sedaj še ne kaže tiste sklepnosti in soprani nadvladujejo alt, kar se bo moralo še izravnati. Tó ne velja le o glasovih samih, marveč tudi o prednašanju, v katerem je tu in tam manjkalo finega parafraziranja. — Višek večera je nedvomno tvorila Foersterjeva »Ljubica«, ta krasna balada neminljive svežosti, obenem poizkusni kamen zmogčnosti za vsak pevski zbor. Pridobila je vodji, kakor tudi navzočemu skladatelju živahna počaščenja ter je učinkovala po izbornem umevanju v prednašanju; le šepetanje deklic bi bilo moralo biti nekoliko nežnejše poantirano. Mešani zbor je pel med drugim Dvořakovo »Padle so pesmi«, Prochazkovo »Ljubezni« ter štiri slovenske narodne pesmi harmonizirane po Hubadu, in eno Bajukovo, za kar je žel zaslužen po-hvala. Moški zbor je pel Kličkovo »Já v

snách tě viděl«, — lahna, čustva polna pesem, — s skrbnim izticanjem nje fine sestave, dalje Gerbičev »Rožmarin«, v narodnem slogu izvedena, prisrčna pesmica, ki pri vsej svoji priprostosti vede do veljave poetično umetnost in ki se ji iskreno občuteni solo izvrstno prilaga. Soli so bili razdeljeni med gospodični Jarmilo Gerbičovo in Marijo Peršlovo in gospoda Ludovika Bajde. Prva je s svojim obsežnim, dobro izšolanim glasom razven arije iz »Libuše«, v kateri njenemu organu tudi dramatičnosti ni manjkalo, prednašala tri Chopinove pesmi, čijih mirno-melanolinični značaj je pač zakrivil, da pevkam temperament ni docela prodril. Gospodična Peršlova je s svojim polnim altom predvsem pripomogla do lepega uspeha Sattnerjevemu »Zaostalemu ptiču«, pretežno sentimentalno nadah-njeni, a imenitno izdelani skladbi; potem je še pela Michlovo »Človeka nikar«, ki se nam je manj enotno zgrajena zdela, ki je pa dala pevki večkrat priložnost, da je razvila svoj polno zveneči organ. Gospod Bajde končno se je vrlo dobro vpeljal z eno Dvořakovo in eno Prochazkovo pesmijo. Njegov tenor je liričen, mehak in prijeten; v njegovem prednašanju je duša. Vsi trije solisti so razven živahne pohvale dobili krasne cvetlične darove, oziroma gospod Bajde lavorjev venec. Pozabiti končno ne smemo zborovodje gospoda Svetka, ki je iz svojega zbora vedel nekaj ustvariti in čegar eneržiji se brez dvoma tudi posreči obstoječe neravnosti izravnati in s svojo stremečo, vztrajnost ljubečo četo na koncertnem odru zmagovito vztrajati.

Društvo za preiskavanje podzemeljskih jam.

Včeraj popoldne se je pod predsedstvom deželnega predsednika gosp. barona Schwarzarja vršil ob 5. uri ustanovni občni zbor »Društva za preiskavanje podzemskih jam« v knjižnici deželne vlade. Baron Schwarzar otvoril zborovanje ter pozdravi navzoče slovensko in nemško: »Pozdravljam Vas in se zahvaljujem, da ste prišli v tako lepem številu. To je dokaz, da ste uverjeni o potrebi ustanovitve društva za raziskavanje podzemskih jam. Društvo bo velike važnosti tudi za promet tujcev. Pripravljalni odbor je z veliko natančnostjo izdelal pravila, ki jih je že odobrila deželna vlada in upam, da jim boste tudi Vi pritrdili.« — Ravnatelj deželnega muzeja dr. Mantuani nazna-ni, da so iz vseh delov širne Avstrije došla pisma, celo brzojavke, v katerih se priznane kapacitete, profesorji strinjajo z mislijo ustanoviti tako društvo. Večji del teh gospodov, čijih imena je g. dr. Mantuani prebral, je naznanil tudi svoj pristop k društvu. Dr. Mantuani in dr. Sajovic prečitata pravila, katerih prvotno osnovo je izdelal deželni poslanec Schollmayer-Lichtenberg. Iz pravil posnemamo, da ima društvo za preiskavanje podzemskih jam namen preiskovati kranjske podzemseke jame in k njim geografično pripadajoče pokrajine, kakor tudi znanstveno obdelati in objavljati uspehe raziskavanj. Član društva more biti vsakdo. Člani so pravi, dopisujoči in častni člani. Pravi člani so: a) redni, to je v prvi vrsti akademično in strokovno izobražene ter znanstveno delujoče osebe; b) podporni, ki družbo gmotno in moralno podpirajo, ne da bi neposredno sodelovali pri znanstvenih delih; c) ustanovni, ki plačajo enkratni prispevek 200 K, ali pa se obvežejo plačati to vsoto v petih letnih obrokih. Dopisujoče člane more na predlog izvoliti občni zbor, ako so kot učenjaki ali strokovnjaki podpirali stremeljenja društva s svetom in z dejanjem. Odboru, ki obstoji iz 8 oseb, je pridelen en zastopnik deželne vlade, zastopnik deželnega odbora, zastopnik deželnega muzeja in zastopnik muzejskega društva. — Pri volitvah se oglašajo k besedi deželni šolski nadzornik Hubad, ki omenja, da ne bo pomembno preiskavanje podzemskih jam samo v znanstvenem oziru, ampak bo tudi velikega pomena za našo mladino, kateri se bodo pokazale nove krasote naše domovine. Zato prosi bodoči odbor, da bi se tozadevne pridobitve v poljudnem načinu pojasnile šolski mladini. Predlaga odbor, ki se je izvolil soglasno.

Vodstvo društva za raziskavanje podzemskih jam se je izvolilo sledeče: predsednik baron Teodor Schwarzar, deželni predsednik na Kranjskem; podpredsednika: prof. dr. Jos. Mantuani, ravnatelj deželnega muzeja, in deželni poslanec W. Schollmayer-Lichtenberg, gozdni in domenski ravnatelj; tajnika: dr. Jos. Bischoff, c. kr. profesor na nemški gimnaziji, in dr. Jos. Cerkl, profesor na mestnem dekliškem liceju; blagajnik: ing. J. Turk, predstojnik kemične-

ga preizkuševališča; odbornika-svetnika: Franc Orožen, c. kr. profesor na učiteljski, in ing. Ivan Sbrizaj, stavbni svetnik pri deželni odboru; preglednika (izven odbora): Fran Peterlin, c. kr. profesor na II. drž. gimnaziji, in dr. Janko Ponebšek, c. kr. finančni tajnik.

Pri raznoterostih se je oglašil k besedi prof. Pavel Grošelj, ki priporoča, naj se osnujejo posamezni strokovni odseki, in sicer najboljše takoj. Prvo društveno delo bo, da zbere vso tozadevno znanstveno literaturo v vsej obsežnosti, da se more na podlagi dosedanjih raziskovanj nadaljevati znanstveno delo. Uvaževanja je vreden predlog g. nadzornika Hubada, da se pridobitve društva popularizirajo, zlasti med mladino. — Dr. Mantuani odgovarja, da danes še ni mogoče osnovati odsekov, ker društvo še nima poslovnika. Naroči naj se odboru, da ga čimprej izdela. Pripravljalni odbor je že mislil na ustanovitev odsekov, oziroma strokovnih skupin. Treba pa je najprej vedeti, katere člane ima društvo in katero stroko zastopa posameznik. — Nato so se navzoči vpisali kot člani društva. Priglasilo se je 39 članov, ne glede na one, ki so se javili pismeno. — Končno zaključil deželni predsednik baron Schwarz zborovanje z željo, naj bi novoustanovljeno društvo rodilo obilne uspehe.

Dnevne novice.

+ **Veliki kulturni pomen Antona Martina Slomška** se čedalje bolj uvideva. Predvčerajšnjim smo pisali, kako je bil Slomšek epohalen na šolskem in socialnem polju zdaj omenjamo, da je **Slomšek tudi prvi umel in razvil idejo uniže**, združenja rimske in vzhodne cerkve ter o tem spisal v »Danici« razprave, ki vsebujejo vse to, kar danes propagira veliko velehradsko gibanje. To dokazuje, da je bil Slomšek res velen, »ki se mu morajo vsi klanjati,« kakor je dejal Ivan Tavčar pri Slomškovi slavnosti na Ponikvi! Slomškove publikacije glede na unijo cerkva pod egido idej in dela bratov sv. Cirila in Metoda se bodo nanovo izdala, na kar že zdaj opozarjamo. Naprej veliko slovensko katoliško narodno-obrambno, mladeniško in kulturno gibanje pod imenom in v duhu Antona Martina Slomška!

+ **Izdajavški liberalci.** Ni še odprto novo svetišče pa pouk in odgoj goriške slovenske srednješolske mladine, in že hoče liberalni Herostrat zažgati naš bodoči tempelj. Na doposlani oklic za ustanovitev slovenske zasebne gimnazije je odgovoril »Sočin« Herostrat s pozivom: Niti vinarja! Ono malopridno pero, ki je pred leti tako podlo pisarilo proti odboru za postavitev Gregorčičevega spomenika ter skrunilo spomin našega pesnika, se je torej zopet oglašilo in hoče rušiti edinstvo goriških Slovencev v trenutku, ko se da slovenska gimnazija ustanoviti le z vsestranskim delom združenih in v tem oziru složnih Slovencev. »Sočin« članek dokazuje, da se zbirajo okoli Andreja Gabrščka še vedno maloštevilno krdelce zagrizenih in zaslepljenih strankarjev, ki se ne morejo povzpeti do skupnega stremljenja po skupnih narodnih ciljih. Neresnična je »Sočina« trditev, da je prišel dr. Gregorčič na dan z mislijo, da bi se osnovala v Gorici zasebna slovenska gimnazija. Ta ideja se je rodila drugod, Gregorčič jo je le odobrill, ker v današnjih razmerah ne pelje nobena druga pot do slovenske gimnazije v Gorici.

+ **Društven dom.** Na Ježici pri Ljubljani se bo na binkoštni ponedeljek 16. t. m. popoldne ob 3. uri blagoslovil temeljni kamen novemu društvenemu domu. Potem binkoštna veselica in dražba društvenega jagnjeta v korist društvenega doma.

+ **Promoviral** je danes na dunajskem vseučilišču za doktorja prava cand. iur. g. Adlešič, član »Danice«. Iskreno pozdravljamo novega našega doktorja!

— **Strosmajerjev naslednik.** Kakor se govori, se bo vršila inštalacija novega djakovskega škofa Ivana Krapca dne 29. junija. Tekom včerajšnjega dne je sprejel škof Krapac mnogo duhovnikov, ki so mu čestitali. Na en pozdravni govor je škof rekel med drugim: »Zadovoljen sem z malim in obrnil bom vse svoje dohodke za cerkvene in domoljubne namene. Sodi se me v javnosti sploh krivo. Nisem bil namreč nikdar sovražnik naše hrvatske domovine, katero sem vedno iz srca ljubil. To dokazem kot škof djakovski. Prizadeval si bom z dobrodelnimi dejanji za vero in domovino škofa Strosmajerja ne le posnemati, ampak ako le mogoče, celo prekositi.« — Navzoči so pozdravili te besede z živahnimi živjo-klici.

— **Poziv vsem slovenskim zdravnikom!** Da okrepimo idejo jugoslovan-

ske vzajemnosti in da pripravimo tla bodočim slovanskim zdravniškim kongresom, sklenili smo na zadnjem obnem zboru, posetiti dne 26. in 27. t. m. brate Hrvate. Dogovorno s sborom liečnika kraljevine Hrvatske i Slavonije, določil se je izletu v Zagreb naslednji program: Na praznik dne 26. t. m. ob 7. uri 20 minut odhod iz Ljubljane. Na Zidanem mostu pridružijo se štajerski kolegi. Prihod v Zagreb ob 12. uri 15 minut. Ob 1. uri obed v Palace hotelu. Ob 3. uri izlet v Samobor, ob 8. uri zvečer komers v Palace hotelu. V petek dne 27. t. m. ob 8. uri zjutraj poset bolnice milosrdnih sestara, ob pol 10. uri poset zagrebškega Sanatorija, ob 11. uri otvorjenje parne pralnice in zavoda za desinfekcijo ter poset groblja na Mirogoju, za tem vožnja okoli Tuškanka. Ob 1. uri obed v Palace hotelu. Ob 6. uri zvečer »mesečna skupština sbora liečnika.« Ob 8. uri skupna večerja v Palace hotelu. Ob 10. uri povratek v Ljubljano, kamor dojdemo ob 3. uri zjutraj. — Tedaj zelo lep in zanimiv vsopred! — Vse slovenske kolege vabim, da se udeležijo izleta in sicer se naj vsakdo po možnosti drži določenega programa. Kedor je pa zadržan, se seveda lahko posluži poznejših vlakov. Na vsak način naj se pa vsak udeležilec javi podpisnemu predsedstvu, ker mora »sbor liečnika« radi vozov itd. vedeti število udeležnikov. Naravno je, da se izleta tudi lahko udeležijo dame. — Za »Društvo zdravnikov na Kranjskem«: dr. Démetér Bleiweis - Trsteniški.

— **Nezgoda pri Borovnici.** Predvčerajšnjim je rezal nek osemletni deček vrbove šibe na strmini nad železniško progo v smeri proti Logatcu. Ker si je upal preveč blizu nad opornim zidom, je izgubil ravnotežje, omahnil in padel na progo, kjer je nezavesten obležal. Njegove poškodbe, zlasti na okraju so take, da je zelo dvomljivo, če bo še okreval.

— **Pozor pred razstavnimi sleparji!** V zadnjem času so se zopet začeli množiti primeri, da dobivajo obrtniki in trgovci vabila in pozive, naj razstavijo svoje blago na raznih razstavah (v Parizu, Bruslju, Rimu, Turinu itd.), ali pa se pri njih oglašajo tudi agentje, ki jih skušajo za to pridobiti. Da se obvarujejo razstavnih odlikovanj brez vsake vrednosti in pomena, vrhutega pa tudi obutne gmotne škode, se obrtnikom in trgovcem nujno priporoča, da se v vsakem takem primeru informirajo (najbolje pri trgovski in obrtniški zbornici) o tem, ali gre za resno razstavo ali pa za sleparska podjetja, katera imajo namen razpečavati odlike zakonitih razstav, ki bi se dale zamenjati s pristnimi odlikami velikih pomembnih razstav, oziroma hočejo z odlikami fingiranih razstav izslepariti znatne vsote.

— **Neopravičena nevolja.** Matija Jenko, posestnik v Kočah, je bil nekaj jezen na svojega umobolnega brata Jožeta, ker mu ni hotel pri delu pomagati. Po prerekanju dregnil je obtoženec brata s stolom v glavo in mu prizadel poškodbo, katero sta prva izvedenca označila kot težko, kasneje se je pa izkazala le kot lahka poškodba. Obdolženec se zagovarja, da je imel brat nož v rokah, kar pa ne odgovarja resnici. Sedel bo za to en teden v zaporu.

— **Velik požar.** Dne 7. t. m. je izbruhnil pri Sv. Nikolaju ob Dravi velik požar pri vulgo Smojčiču, ki se je zelo hitro razširil in uničil 14 poslopij. Pogorel je tudi cerkveni zvonik; zvonovi so popadali na tla in se razbili. Tudi cerkev je zelo poškodovana. Stiska je zelo velika, ker so nekateri posestniki izgubili vse in rešili samo življenje. Smojčiču je zgorelo pet krav in več ovac, sam pa je dobil težke opekline.

— **Popravkarju v Mokronogu.** Na popravku se je podpisal Zlajpah za načelnika. I. od kedar pa? Zlajpah je blagajnik! Starosta je sodnik Davorin Zwitter. Zakaj pa se ta ne podpiše?

— **Mažarski tihotapstvo.** Na takozvano Delto, ki spada k Sušaku, so Mažari utihotapili reško pošto kot svojo t. j. mažarsko oblast. A ne samo to, marveč tudi reška finančna oblast je že pred par leti zasegla Delto in izvršuje ondaj finančno službo. Neverjetno je, da se hrvaška deželna vlada — a tudi hrvaške politične stranke in javnost sploh — ni za to zmenila. Sedaj je stvar sprožil »R. Novi List« in zanimivo je, kaj se bo od merodajnih hrvaških strani ukrenilo, da se hrvaška Delto zopet iztrga mažarskim pohlepnežem.

— **Volitve za srbski cerkveni zbor Karlovcih** so se završile z zmago srbske samostalne stranke, ki je od 38 mandatorov, ki spadajo na Hrvaško, dobila 32, ostale radikalci. Izvoljeni so tudi bratje Pribečević. Na Ogrskem se vrše volitve danes.

— **Ogrska industrijska razstava v Carigradu.** Ogrsko trgovsko ministrstvo

je priredilo v Carigradu razstavo ogrskih industrijskih izdelkov, ki je bila te dni slovesno otvorjena.

— **S porotnega sodišča v Dubrovniku.** Dubrovniško porotno sodišče je 9. t. m. sodilo bivšega župana v Šipu, Luko Ivankovića in njegovo ženo radi poverbe poštnega denarja v znesku 22 ti-soč 550 K. Ivanković je že preje priznal, iz izpovedb njegove žene, ki je bila poštna ekspedijentka, je pa izhajalo, da ona ni vedela za poverjenja svojega moža. Ivanković se je zagovarjal z veliko denarno stisko in z namero, pošti vse zopet povrniti, kadar bi prodal svojo hišo. Priče so vse jako ugodno izpovedale za obtoženca in tudi govor zagovornika dr. Melka Čingrija je napravil globok vtis. Obtoženca sta bila popolnoma oproščena in takoj spuščena na svobodo.

— **IX. mednarodni stanovanjski kongres** se bo vršil na Dunaju od 29. maja do 3. junija. Zanimanje za ta kongres je precejšnje. Udeležnikov je priglašanih okoli 800, od teh 400 iz inozemstva iz vseh strokovnjaških krogov. Stanovanja udeležnikom kongresa preskrbuje stanovanjski odbor dunajskega gremija lastnikov hotelov in prenočišč. Otvoritev razstave načrtov in modelov obkrožnega stavbinstva tu- in inozemstva se bo vršila še pred Binkošti v avstrijskem muzeju za umetnost in industrijo na Dunaju.

TURKI PROTI KREČANOM.

Ker je krečanska narodna skupščina prisegla zvestobo grškemu kralju, so Turki grozno razburjeni. Turški zunanji minister je zato ostro protestiral pri velevladstih. Turško brodogojstvo je dobilo ukaz, naj bo pripravljeno za vsak slučaj. Veliki vezir je konferiral z grškim poslanikom. Turki so pripravljani, da odločno nastopijo zaradi odpada Krečanov.

DAROVI ZA »PRIPRAVNIŠKI DOM«.

(XXX. izkaz.)

Darovali so p. n. gg. dobrotniki: Mgr. Zupančič Anton 100 K; Slapšak Julij 50 K (kot nagrada za mladinske spise); po 20 K: msgr. vojaški superior Jaklič Anton, dekan Trček Mihael, župnik Volc Josip; nadžupnik Kušar Fr. 15 K; po 10 K: župnik Tavčar Janez in Krumpester Franc; po 5 kron: Abram Anton, dr. Gregorič Vinko, Stenovec Anton, dekan Dolinar Fr., spiritual Bulovec Mihael, učitelj Petrič Matija, Petrič Janko; po 4 K 80 vin.: Oblak Anton, Sila Jakob, Janc Peter; Pavlič Fr. 4 K 60 vin.; Barbo Mih. 4 K; po 3 K: Širaj Andrej, Langerholc Janez, Gerzin Mat., Zorman Janez; po 2 K: Mihelčič Ivan, Golf Anton, Mayer Anton, dr. Ferd. Čekal, Perko Ivan, dr. Jos. Debevec, Črnivec Anton, Baudek Helena, Ferjančič Fr., Primožič Jernej, Jemec Anton, Klemenčič J., Poljak Martin, Lavtžaj Fr., Žagar Jož., Lebar Jakob, Križaj Nikolaj. — Preblagim dobrotnikom srčna hvala!

Telefonska in brzojavna poročila.

AFERA PATTAI—BREITER.

Dunaj, 13. maja. V aferi Pattai—Breiter se je sklenilo, da se preiskava, je li poslanec Breiter zmožen satisfakcije, poveri častnemu sodu. V zbornišni seji je poslanec Sylvester izjavil, da je grozilo pismo Breiterjevo na predsednika Pattajja tako, da nasprotuje dostojanstvu zbornice in da je vsled tega ostra graja cele zbornice upravičena. (Splošno odobravanje.)

OBDAVČENJE ŽELEZA.

Dunaj, 13. maja. Danes je poslanec Steinwender vložil predlog, da se obdavči železo. Železni kartel vleče ogromne dobičke na škodo splošnosti. Čistega dobička ima nad 51 milijonov kron. To naj država obdavči s 30%, kar ji bo dalo 15 milijonov. Davek naj se tako upelje, da bo zadel zgolj tiste, ki imajo dobiček, torej neposredno kartelovce.

DOPOLNILNE VOLITVE V HRVAŠKI SABOR.

Zagreb, 13. maja. V Moroviću je izvoljen Svetislav Šumanović z 343 glasovi. Socialni demokrat Bukseg je dobil 64 glasov.

FRANCOSKI VOJNI MINISTER ODSTOPI.

Pariz, 13. maja. Vojni minister Brun je demisioniral. Vzrok so osebna nesoglasja z ministri kolegi.

REVOLUCIJA V GRČIJI.

Atene, 13. maja. Položaj se je znatno poslabšal. Stališče vlade je zelo ogroženo. Govori se, da se bo vojaška liga zopet oživila in da hoče uvesti diktaturo. Hoče preprečiti narodno skupščino in dati ljudstvu novo konsti-

tuanto. V deželi, zlasti v Tesaliji, vladajo nemiri. Položaj je zelo poslabšala izjava Krečanov, ki so svojo skupščino otvorili v imenu grškega kralja in zopet spravili v tok aneksijsko gibanje.

POTRES.

San Jose (Costarica), 13. maja. Včeraj je bil tu zopet tako močan potres, da so prebivalci prestrašeni bežali iz hiš.

NESREČE.

London, 13. maja. V Kobe na Japonskem je divjal ciklon. Ena ladja se je potopila. Utonilo je 50 potnikov.

Manchester, 13. maja. V Withenhavnu je eksplodiral plin v rudniku, 137 delavcev je zadušenih.

St. Louis, 13. maja. Pri Gleenparku na Missisipu je ladja zadela na skalo, 13 oseb je utonilo.

Ljubljanske novice.

Ij **Novi ulični napisi.** Včeraj je dobil trg pred justično palačo — sedaj »Slovenski trg« — nove ulične napise.

Ij **»Ljubljana« na poti v Benetke.** »Riečki Novi List« piše: U subotu dolaze k nama slovenski izletnici pjevačkog društva »Ljubljana«, koji odavde polaze za Duhove u Veneciju. Dolazi do 200 osoba. Izletnici zamisliše liepu misao, da na Sušaku prirede veliki pjevački koncerat u korist hrvatske škole na Rieci. Ova misao naišla je medju našim građanstvom na veliko odobravanje i radostno je pozdravljena. Izletnici ne žele nikakove koristi od koncerta, nego sav njegov prihod ostavljaju za spomenutu svrhu. — Hrvati Rieke i Sušaka spremaju se, da braću Slovence dočekaju što ljepše pa da im se time nekako oduže za plemenitu svrhu, koja ih vodi na naše obale. Subota bit će jedan svečan dan i nadamo se, da će se na Sušaku okupiti svi, kojima je u srcu ljubavi spram bratskog nam naroda i spram rodjene grude. — Braća Slovenci putuju istu večer iz koncerta u Veneciju posebnim parobrodom iz luke Baroš. — Hrvatski riečki demokratski klub je izdal poziv na razna slovanska društva na Reki, da se dogovore glede dohoda Slovencev na Reki. Hrvatska Čitalnica na Reki je včeraj brzojavila »Ljubljani«, da želi pozdraviti izletnike v svojih prostorih.

Ij **Izletnikom v Benetke.** Izletniki se odpeljejo iz Ljubljane v soboto dne 14. t. m. točno ob 9. uri 25 minut zjutraj s posebnim vlakom. Izletniki dobe karte na južnem kolodvoru od 8. do 9. ure zjutraj. Vlak se ustavi samo v Logatcu (5 minut), kamor pride ob 10. uri 29 minut popoldne, na Rakeku (4 minute), kamor pride ob 11. uri dopoldne, v Št. Petru na Krasu (60 minut), kamor pride ob 11. uri 41 minut dopoldne. Sapiane (5 minut), Jurdani (1 minuto) ter se pripelje na Reko ob 2. uri 12 minut popoldne. Izletniki z Notranjske se morajo pripeljati ali v Logatec, na Rakek ali v Št. Peter. Kdor se še želi pridružiti zanimivemu izletu, se lahko pridruži. Ves izlet z vožnjami in vso preskrbo velja 65 K za osebo.

Ij **Zbor »Ljubljane«!** Sestanek moškega zbora »Ljubljane« je danes ob 8. uri zvečer radi izleta v Benetke. Odhod jutri v soboto iz »Uniona« točno ob pol 9. uri.

Ij **Obesil se** je danes zjutraj na dvorišču na stopnicah hiše št. 32 na Dunajski cesti leta 1991. v Zalogu rojeni in v Šmarje pri Ljubljani pristojni delavec Jernej Kastelic. Vzrok samo umora je neznani. Policijska komisija je zamogla konstatovati le smrt. Njegovo truplo so prepeljali v mrtvašnico k sv. Krištofu.

Ij **Na poti v bolnišnico umrla.** Predvčerajšnjim zjutraj je pripeljal iz Rudnika posestnik Južina svojo 34-letno ženo Marijo v deželno bolnišnico. Na dvorišču pa mu je na vozu umrla. Njeno truplo so prepeljali v mrtvašnico k sv. Krištofu.

Ij **Prvo ljubljansko uradniško gošpodarsko društvo** (vogal Vegovih ulic in Kongresnega trga) priredi na binkoštno nedeljo in ponedeljek razstavo, h kateri vabi vse člane in tudi druge, ki se zanimajo za razvoj tega društva.

Ij **Ponesrečeni deček.** Danes dopoldne se je v Streliški ulici št. 10 nad škarpo igral osemletni šolar Anton Zgonc, sin slikarja Zgonca. Deček je nakrat izgubil ravnotežje in padel okoli pet metrov globoko. Deček je priletel na glavo in obležal nezavesten. Prepeljali so ga z rešilnim vozom v bolnišnico. Deček je smrtnonevarno poškodovan.

Ij **Znameniti iluzionist in čitalec misli,** Carmellini, lastnik Waza kolajne s krono, bo priredil na binkoštno praznike prihodnjo nedeljo 15. maja in v ponedeljek 16. maja dve predstavi, pri katerih bo občinstvu kazal moderne čarobije. Gospod Carmellini ima izbornice ocene, ki vse povdarjajo, da pred-

stavlja samo najnovejšo stvar v svoji stroki. Predstavi se vršita v »Unionu«.

Ij **Deželni muzej** ostane binkoštno nedeljo zaprt. Zato je pa na binkoštni ponedeljek občinstvu od 10. do 12. ure predpoldne brezplačno odprt.

Ij **Za kruhom**. Včeraj se je z južnega kolodvora odpeljalo v Ameriko 25 Hrvatov, 50 Macedoncev in 15 Ogrov.

Ij **Izgubljeno in najdeno**. Kovačeva žena Zofija Beličeva je izgubila zlato oklepno verižico. — Delavec Janko Stepanič je izgubil vložno knjižico »Kmet-ske posojilnice« z vlogo 300 K. — Natakarica Angela Gorčeva je izgubila 30 K denarja. — Črevljarski mojster Josip Zorman je našel nožnico orožniške sablje. — Pekovski pomočnik Franc Starlekar je našel dragocen uhan in ga oddal pri magistratu. — Na južnem kolodvoru so bile izgubljene, oziroma najdene rokavice, rmena ročna torbica in sprehajalna palica.

Štajerske novice.

Š **Na včerajšnjem občnem zboru Zadružne Zveze v Celju** so bili izvoljeni v načelnštvo sledeči gg.: za predsednika dr. Franjo Rosina, za I. podpredsednika dr. Vek. Kukovec, za II. podpredsednika dr. Jos. Vrečko; kot člani načelnstva pa gg.: dr. Ant. Božič, dr. E. Kalan, prof. I. Kožuh, Fr. Roblek, Fran Goričan, Ant. Turnšek st., dr. Jos. Georg, A. Mirnik in Benj. Kunej. V nadzorstvo pa gg.: za predsednika dr. A. Brenčič, za namestnika Jože Širca, dalje pa gg.: dr. Milan Gorišek, dr. I. Barle, Fr. Ferlinc, dr. Ljud. Stiker in A. Brezovnik. G. M. Vošnjak ni bil izvoljen.

Š **Nagli smrti**. Od Sv. Barbare v Halozah poročajo: Tu je zadela nagla smrt Franca Galoviča, posestnika iz Pestik, dne 3. t. m. zvečer, ko se je vračal domov od svojih prijateljev. Zadela ga je kap. — V nedeljo, 8. t. m. jutraj je prišel Petrovič Jožef, grajski oskrbnik na Brodu, k sv. maši. Med pridigo mu je prišlo slabo, da so ga morali znesti v bližnjo gostilno g. Čeha, kjer je par ur pozneje umrl, previden s sv. zakramenti, v 82. letu starosti. Kako priljubljen je bil, je pokazal pogreb, ker se ga je udeležilo obilo ljudstva in tudi lastnik graščine gospod baron Maks Kubeček. Služboval je na isti graščini nepretrgano celih 63 let. Zelo redek slučaj! Naj počiva v miru!

Š **Nehvalečnost** je plačilo sveta laško vsklikajo nekateri »stari« celjski liberalni zadrugarji. Kar od korita breniti starega »zvestega« pristaša, to vendar ni pravično in krščansko.

Ij **Slovensko gledališče v Mariboru**. Po Binkoštnih nastopijo po dolgem času zopet na našem odru člani ljubljanskega deželnega gledališča s tremi predstavami in sicer: V soboto dne 21. majnika t. l. uprizorijo veliko komedijo »Sebastijan, veliki knez Georgijski«, v nedeljo dne 22. majnika t. l. dunajsko burko »Črni madež«. V torek dne 24. majnika t. l. priredijo gledališki večer z jako zanimivim opernim in operetnim vspremem in burko enodejanko. Družba šteje 12 najboljših igralcev ter bode gotovo nudila nekaj dovršenega. Nikdo naj ne zamudi teh lepih predstav! Pokažimo z obilnim obiskom Ljubljancem, da imamo mi mariborčani smisel za lepo umetnost in da čislamo in spoštujemo naše umetnike. Vstopnice za vse tri predstave se dobivajo tudi v predprodaji pri urarju, g. Francu Burešu, Tegetthoffova cesta št. 33.

ZA REŠITEV JEZIKOVNEGA VPRAŠANJA.

Korespondenca »Zentrum« poroča, da je Udržal naznanil »Slovanski Uniji«, da predloži agrarci zakonski načrt glede na rešitev jezikovnega vprašanja. Agrarci so se o tem že prej posvetovali z Jugoslavlani, Rusini in s socialnimi demokrati. Agrarci upajo pridobiti za svoj načrt tudi Poljake.

KRUPP NA OGRSKEM.

Praga, 11. maja. »Bohemiji« se poroča iz Budimpešte, da so bili te dni ondi štirje Kruppovi inženirji, da preiščejo zemljišče za zgradbo tovarne za

topove, ki bo konkurirala Škodovemu podjetju, kakor tudi angleškim jeklenim tovarnam. Tvrda Krupp namerala odslej naročbe balkanskih držav izvrševati na Ogrskem.

Znanost in umetnost.

* **Stilvin Sardenko, Marijino kraljestvo na jutrovcu**. Ljubljana 1910. Str. 48. Cena 50 vinarjev. Izdalo »Apostolstvo sv. Cirila in Metoda«. — Ravno kar je izšla ta zanimiva knjižica, ki pomeni za našo književnost izredno novost. Knjiga obsega dve krasni pesmi in 12 kratkih zgodovinskih slik, v katerih se v nevezani besedi opisuje čiščenje Mater božje na vzhodu med Grki (v Carigradu in Jeruzalemu) in Rusi (Kiev, Moskva, Petrograd, Počajev). V zgodovino so vpleteni lepi nauki in mikave prigodbe, vse pa prešinja velika ideja: zedinjenje razkolnih Grkov in Slovanov s katoliško cerkvijo. Knjiga je pisana v krasnem pesniškem, a obenem jedrnatem in poljudnem slogu. Name-njena je slovenskemu ljudstvu, da mu razširja obzorje in poživlja versko zavest. Priporočamo jo posebno Marijinih družbam in izobraževalnim društvom. Širite in priporočajte to krasno, poučno in vzpodbudno knjižico! Naroč-a se v »Katoliški Bukvarni« in v prodajalni »Kat. tisk. društva« (Ničman).

Koroške novice.

k **Javen gospodarski shod** priredi ljubljanska »Zadružna Zveza« v Pli-berku na Binkoštni ponedeljek, dne 16. maja 1910, na dvorišču »Narodnega doma«. Začetek ob pol tretji uri popoldne. Spored: 1. O povzdigi živinoreje na Koroškem. (Govori gospod deželni mlekarški konzulent Legvart iz Ljubljane.) 2. V čem moramo Korošci v gospodarskem oziru najbolj napredovati. (Govori gospod monsignor Val. Podgorc.) 3. Delovanje državnega in dežel-nega zbora s posebnim ozirom na naj-nujnejša gospodarska vprašanja. (Po-roča gospod državni in deželni poslanec Fr. Grafenauer.) 4. O zadružništvu s posebnim ozirom na rajfajznove po-sojilnice in živinorejske zadruge. (Go-vori ravnatelj Zadružne zveze g. Ivan Traven.)

k **Velik požar** je nastal dne 7. t. m. v Šmiklavžu pod Beljakom. Pogorelo je 14 hiš. Zgorel je tudi cerkveni stolp in cerkev sama je močno poškodovana. Zgorelo je tudi več živine. — Na Tol-skem Vrhu je zgorela p. d. Magrova kmetija, v Tribeju, obč. Libeliče pa hlev p. d. Blazovnika, v noči od 5. na 6. t. m. Kako sta požara nastala, se ne ve.

k **Ljubi maj, krasni maj**, poje znana pesem, v istini pa imamo na Koroškem še pravcato zimo. Na vrhoh sneži, po dolinah naletava dež, od 8. na 9. t. m. pa smo imeli ponoči hudo uro z močnim bliskom in grmenjem kakor sredi poletja. Zelo trpi sadno drevje, ki je po mnogih krajih že v polnem čvetu.

Meteorološko poročilo.

Višina n. morjem 300-2 m, sred. zračni tlak 736-0 mm.

Dan	Čas opa-zovanja	Stanje baro-metra v mm	Tempe-ratura po Celziju	Vetrovi	Nebo	Pada-vina v 24 urah v mm
12	9. zveč.	733.4	10.8	brezvetr.	jasno	
13	7. jutir.	733.8	6.5	sl. jvzh.	del. jasno	0.0
	2. pop.	734.3	12.8	sl. svzh.	dež	

Srednja včerajšnja temp. 10.9; norm. 13.7.

: Za slabokrne in prebolele :

je zdravniško priporočano črno dalmatinsko vino „**KUČ**“

najbolje sredstvo.

BR. NOVAKOVIC, Ljubljana.

Enonadstropna hiša

s 5 sobami, zraven lep vrt, podobna vili, se prodaja iz proste roke v Rožni dolini pri Ljubljani 20 minut od Glavnega trga. Več se poizve pri gostilničarju 1377 Balija na Gilincih preje Traun. 3-1

Naznanilo in priporočilo

Slav. občinstvu vladno naznanjam, da sem prevzela

gostilno na Opekarski c. 26

(prej Ludovik Kotnik).

1379 3-1

Potrudila se bom, da bom čast. gostom vedno posire-zala z najboljšimi, prisilnimi vini, svežim pivom, ter gorkimi in mrzlimi jedili. Pri hiši je tudi velik senčnat vrt. - Priporočam se za obilen obisk in naklonjenost

beložim z odlič. spoštovanjem **M. Gostinčar**

Serravallo

železnato Kina-Vino

Highlytente razstava na Dunaju 1906: Državno odlikovanje in častni diploma k ulati Kolajni.

Povzroča voljo do jedi, okrepi živce, poboljša kri in je rekonsvalescentom in malokrvnim zelo priporočeno od zdravniških avtoritet.

Izborni okus.

Večkrat odlikovano. Nad 8000 zdravniških spričeval.

J. SERRAVALLO, c. in kr. dvorni dobavitelj

TRST-Barkovlje.

TRZNE CENE.		
Cene veljajo za 50 kg.		
Budimpešta 13. maja.		
Pšenica za maj 1910	11.96	
Pšenica za okt. 1910	10.26	
Rž za okt. 1910	8.06	
Oves za maj	6.46	
Koruza za maj 1910	5.57	
Koruza za julij 1910	5.65	
Efektiv: —		

1404 Na prodaj je nekaj 2-1

prodajalniške oprave

(stojala s predali, kopirna preša, metri, za-boji, podstavki itd.) ter dve veliki napisni tabli, ena s sliko sv. Cirila in Metoda. Pred-meti se imajo proti plačilu kupnine prevzeti takoj. Ponudbe sprejema do 16. t. m.

DR. ANTON ŠVIGELJ, odvetnik v Ljubljani, Slovenski trg št. 3.

Zlate svetlinje: Berlin, Pariz, Rim itd.

Najbolj. kosm. robo-stal. sred-stvo

Seydlin & Co. Izdelovalci

Ljubljana, Spital.-Stritar, ul. 1

Dobri in poceni

Najboljše štedilno voščilo za pode

Brezbarvno, rumeno in rjavno za parkete ali polikane tla priporočajo v škaflijah po en, pol in četrt kg ali prosto

ADOLF HAUPTMANN

prva kranjska tovarna oljnatih barv, firmeža, laka in stek. kleja

1443 46

Tri žlice

železnatega vina lekarja Piccolija v Ljubljani, c. in kr. dvornega založnika, vsebujejo množino železa, ki jo mora zavžiti odrasli človek vsak dan, ako nje-gov organizem potrebuje železa, v nasprotju z dru-gimi izdelki, ki vsebujejo le tako množino železa, ki se dokazano nahaja v vsa-kem namiznem vinu, in to-rej nimajo nikake medic-iniške vrednosti. Politer-ska steklenica 2 K.

Velika binkoštna priložnostna

od torka prodaja! do sobote.

izgotovljenih oblek za gospode, dečke in otroke ter najmoderneje konfekcije za dame in deklice. Velika izbira slaničkov za gospode in dečke.

„Angleško skladišče oblek“

1364 **G. Bernatovič** 6-1

Ljubljana, Mestni trg 5.

20 do 30 % ceneje kot doslej.

Ant. Bajec

cvetlični salon

Pod Trančo št. 2, poleg čevljar. mostu

Izdeluje šopke, vence, trakove. Velika zaloga nagrobnih ven-cev. Zunanja naročila točno.

Cene zmerne.

3662 52-1

„Berson“

so neprekosne glede kakovosti in trpež-nosti; čevlji se težje zvrne, manj drči in čevlji dobi elegantno obliko. Pazi naj se na znamko

„BERSON“

Najboljše gumijeve pete.

Dobe se v vseh trgovinah za usnje, čevlje, gumijevo in drožer. blago v monarhiji. Na debelo pri zastopnikih

SIGMUND BEER & sinovi

DUNAJ VI/2.